

การสร้างแนวคิดสถาปัตยกรรมเจตริพิเคชั่นแบบย้อนอดีตและแบบก้าวหน้า

พุทธชาติ รัตนวงศ์^{1*} และ ดันข้าว ปาณินท์¹

¹คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

รับบทความ : 29 กรกฎาคม 2568

แก้ไขบทความ : 27 พฤศจิกายน 2568 ตอบรับบทความ : 2 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

ปรากฏการณ์เจตริพิเคชั่นส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ตลอดจนก่อให้เกิดการย้ายถิ่นฐานของประชากรและค่าครองชีพที่สูงขึ้น อีกทั้งยังส่งผลโดยตรงต่อสถาปัตยกรรมในพื้นที่ ทั้งในด้านที่เสริมและลดทอนศักยภาพของเมือง สถาปัตยกรรมบางส่วนสูญเสียอัตลักษณ์ดั้งเดิม ขณะที่บางส่วนกลับกลายเป็นกลไกสำคัญในการฟื้นฟูพื้นที่และขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ให้กับเมือง งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกแนวคิดและรูปแบบของสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้ปรากฏการณ์เจตริพิเคชั่น โดยมุ่งทำความเข้าใจขอบเขตและแนวโน้มของการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมร่วมสมัยในพื้นที่เมืองที่อยู่ในภาวะเปลี่ยนผ่าน ทั้งในเชิงอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ พื้นที่ศึกษาครอบคลุมย่านที่ปรากฏปรากฏการณ์เจตริพิเคชั่นอย่างชัดเจนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ ย่านพระนคร ถนนข้าวสาร บางลำพู และท่าช้าง รวมถึงพื้นที่พัฒนาใหม่ที่สะท้อนการผสมผสานระหว่างความทรงจำในอดีตและความก้าวหน้าร่วมสมัย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยอาคารจำนวน 9 แห่ง ซึ่งมีลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่หลากหลาย เช่น อาคารอนุรักษ์ อาคารโยหยาอดีต อาคารไร้อัตลักษณ์ อาคารผลัดถิ่น อาคารเพื่อการฟื้นฟูเมือง อาคารเพื่อตอบสนองเสรีนิยมใหม่ อาคารเพื่ออนาคตใหม่ และอาคารเพื่อความยั่งยืน วิธีการวิจัยและการเก็บข้อมูล ใช้วิธีการเชิงคุณภาพโดยอาศัยการสำรวจภาคสนาม การบันทึกภาพถ่าย การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ใช้แนวคิดสัญวิทยา แนวคิดการโยหยาอดีต และแนวคิดเจตริพิเคชั่น และการอ่านความหมายสถาปัตยกรรม เพื่อทำความเข้าใจบทบาทสถาปัตยกรรมต่อการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า งานสถาปัตยกรรมในพื้นที่ที่เกิดเจตริพิเคชั่นสามารถแบ่งได้เป็นสองช่วงนี้ ช่วงแรกศักยภาพของเจตริพิเคชั่นย้อนอดีตในผลงานสถาปัตยกรรม ประกอบด้วยรูปแบบงานสถาปัตยกรรม 4 ประเภท ได้แก่ 1) สถาปัตยกรรมอนุรักษ์ 2) สถาปัตยกรรมโยหยาอดีต 3) สถาปัตยกรรมไร้อัตลักษณ์ และ 4) สถาปัตยกรรมผลัดถิ่น ช่วงที่สองศักยภาพของเจตริพิเคชั่นก้าวหน้าในผลงานสถาปัตยกรรม ประกอบด้วย 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) สถาปัตยกรรมเพื่อการฟื้นฟูเมือง 2) สถาปัตยกรรมเพื่อตอบสนองเสรีนิยมใหม่ 3) สถาปัตยกรรมเพื่ออนาคตใหม่ และ 4) สถาปัตยกรรมเพื่อความยั่งยืน ผลของการศึกษาชี้ให้เห็นว่าสถาปัตยกรรมในบริบทเจตริพิเคชั่นมิได้เป็นเพียงสิ่งปลูกสร้างทางกายภาพ หากแต่ทำหน้าที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และเศรษฐกิจร่วมสมัยได้อย่างชัดเจน

คำสำคัญ : สถาปัตยกรรมเจตริพิเคชั่น ศักยภาพของเจตริพิเคชั่นย้อนเวลา ศักยภาพของเจตริพิเคชั่นก้าวหน้า

*อีเมล : Rattanawong_p2@su.ac.th (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

A Formulating Gentrification of Architecture Concepts: Retroactive and Progressive Approaches

Phuttachart Rattanawong^{1*} and Tonkao Panin¹

¹Architecture Department, Silpakorn University

Received: July 29, 2025

Revised: November 27, 2025

Accepted: December 2, 2025

Abstract

The phenomenon of gentrification has affected the economy, society, culture, and physical environment, causing population displacement and higher living costs. It has also directly influenced architecture in these areas, both by enhancing and reducing the city's potential. Some buildings have lost their original identity, while others have become key elements in urban revitalization and in driving new urban economies. This research aims to classify the concepts and forms of architecture that emerge under gentrification, to understand the boundaries and trends of contemporary architectural design in changing urban contexts through identity, culture, and economy. The study focuses on urban districts where gentrification is clearly evident in Bangkok and its metropolitan areas, including Phra Nakhon, Khaosan Road, Banglamphu, and Tha Chang, as well as newly developed areas that combine urban memory with modern progress. The sample comprises nine buildings with diverse architectural characteristics, such as conservation architecture, nostalgic architecture, non-identity architecture, displacement leisure architecture, revitalization architecture, neo-liberal architecture, neo-futuristic architecture, and sustainable architecture. The research employs a qualitative approach through field surveys, photo documentation, and document analysis. It applies the theories of semiotics, nostalgia, and gentrification, together with an interpretation of architectural meaning, to understand the role of architecture in urban transformation. The analysis shows that architectural works in gentrified areas can be divided into two main tendencies. The first is the Retroactive gentrification potential, which includes four types of architectural expression: 1) Conservation Architecture, 2) Nostalgic Architecture, 3) Non-Identity Architecture, and 4) Displacement Leisure Architecture. The second is the Progressive gentrification potential, works, which includes four types of architectural expression: 1) Revitalization Architecture, 2) Neo-liberal Architecture, 3) Neo-futurist Architecture, and 4) Sustainable Architecture. The findings show that architecture in the context of gentrification is not just a physical structure, but serves as a medium that reflects the link between identity, culture, and the modern economy.

Keywords: Gentrification of Architecture, Retroactive gentrification potential, Progressive Gentrification Potential

*Email: Rattanawong_p2@su.ac.th (Corresponding Author)

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปรากฏการณ์เจน트리ฟิเคชันเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ทั่วโลก โดยมีทั้งผลบวกและผลลบ ปัจจัยสำคัญคือการเข้ามาครอบครองพื้นที่ของชนชั้นกลางเพื่อพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์ในเมืองชั้นใน ซึ่งนำไปสู่การย้ายถิ่นและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และกายภาพของพื้นที่ (Lees et al., 2008) ปัจจุบันแนวคิดนี้ถูกขยายให้ครอบคลุมมิติอื่นมากขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนเพื่อสร้างความสวยงามของพื้นที่ รองรับการใช้ชีวิตชนชั้นกลางและส่งเสริมการท่องเที่ยว ภายใต้อุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ที่เน้นวาทกรรมความงามและความคิดสร้างสรรค์ (Zukin, 2009) ที่ผ่านมา งานวิจัยมักมุ่งเน้นผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม แต่ยังขาดการศึกษามิติทางสถาปัตยกรรม งานนี้จึงมุ่งวิเคราะห์และจำแนกรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่เจน트리ฟิเคชันเพื่อค้นหาลักษณะเฉพาะ ทั้งในเชิงย้อนเวลา เช่น การดัดแปลงอาคารเก่าเพื่อกิจกรรมใหม่ และเชิงก้าวหน้า เช่น การออกแบบที่ตอบโต้การพัฒนาเมืองตามแนวคิดเสรีนิยมใหม่ โดยใช้กรอบแนวคิดสัญวิทยา ความโหยหาอดีต และเจน트리ฟิเคชัน เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์สถาปัตยกรรมในบริบทไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้ 1) เพื่อนำเสนอลักษณะรูปแบบและคุณลักษณะเฉพาะตนที่สามารถบ่งชี้ถึงอัตลักษณ์ของงานสถาปัตยกรรมเจน트리ฟิเคชันที่ปรากฏขึ้นในพื้นที่ 2) เพื่อศึกษาและอธิบายความแตกต่างในด้านศักยภาพของเจน트리ฟิเคชันย้อนเวลา และศักยภาพของเจนตรีฟิเคชันก้าวหน้าที่มีอิทธิพลต่องานสถาปัตยกรรม

ขั้นตอนการวิจัย

กระบวนการวิจัยเริ่มต้นจากการรวบรวมและศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเจนตรีฟิเคชัน ทฤษฎีความโหยหาอดีต แนวคิดสัญวิทยา รวมถึงแนวคิดด้านสถาปัตยกรรมและเมือง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Svetlana Boym และ Roland Barthes มาบูรณาการเป็นกรอบวิเคราะห์เชิงทฤษฎีสำหรับการศึกษางานสถาปัตยกรรมในบริบทของการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ จากนั้นมีการเลือกกรณีศึกษาอาคารจำนวน 9 อาคาร แบบการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ 1) เฮือนยายบัวภา อ.เชียงคาน จ.เลย 2) Canale Hostel ริมคลองบางลำพู กทม. 3) Pompano Café ถ.มิตรจิตต์ กทม. 4) 3HOWw Hostel ถ.ข้าวสาร กทม. 5) My Ozone Khao Yai จ.นครราชสีมา 6) กลุ่มอาคารบริเวณย่านท่าช้าง กทม. 7) The One Bangkok ถ.วิทยุ กทม. 8) อาคารศูนย์ราชการ Zone C ถ. แจ้งวัฒนะ กทม. 9) Sindhorn Kempinski Hotel Bangkok ถ.สาทร กทม. อาคารที่เลือกถือเป็นตัวแทนของพื้นที่ที่เกิดปรากฏการณ์เจนตรีฟิเคชัน และมีลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่เชื่อมโยงกับอดีต ทั้งจากการปรับปรุงหรือออกแบบใหม่ เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการศึกษากระบวนการเจนตรีฟิเคชัน การเก็บข้อมูลทำผ่านการสังเกตภาพถ่าย และการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง ก่อนนำมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยการตีความเชิงสัญลักษณ์ เพื่ออธิบายความหมายที่แฝงอยู่ในองค์ประกอบสถาปัตยกรรมที่สะท้อนภาวะโหยหาอดีต โดยเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ อัตลักษณ์ชุมชน และทุนวัฒนธรรม สุดท้ายจึงสังเคราะห์แนวทางออกแบบสถาปัตยกรรมในพื้นที่เจนตรีฟิเคชัน เพื่อสร้างสมดุลระหว่างความเปลี่ยนแปลงกับการคงคุณค่าทางวัฒนธรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและคำจำกัดความของเจนตรีฟิเคชัน

คำว่า เจนตรีฟิเคชัน ถูกใช้ครั้งแรกโดย Ruth Glass เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่ชนชั้นกลางเข้ามาอยู่อาศัยและปรับปรุงอาคารในย่านชนชั้นแรงงานของลอนดอน ส่งผลให้ค่าครองชีพสูงขึ้นและชนชั้นแรงงานดั้งเดิมถูกแทนที่ จนทำให้อัตลักษณ์ของย่านเปลี่ยนไป (Glass, 1964) ในบริบทไทย จาตุรงค์ โพคะรัตน์ศิริ (2546) เห็นว่าเจนตรีฟิเคชันมักเกิดคู่กับนโยบายฟื้นฟูเมือง ผ่านการเข้าถือครองอาคารเก่าและแรงผลักดันของ

ทุน จึงควรเน้นมิติชุมชนเป็นแกนกลาง ขณะที่ ชาตรี ประกิตนันทการ (2561) เสนอว่าควรใช้คำทับศัพท์ และอธิบายว่าปรากฏการณ์นี้เกิดจากการขยายตัวของชุมชนเมือง ทำให้ย่านเก่าเสื่อมโทรม ก่อนกลับมามีมูลค่าสูงอีกครั้งและเข้าสู่วัฏจักรการพัฒนาใหม่ พุทธชาติ รัตนวงศ์ ลิขิต กิตติศักดิ์นันท และต้นข้าว ปาณินท์ (2566) ชี้ว่าเจน트리ฟิเคชันเป็นวัฏจักรที่เกิดจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อม ทำให้พื้นที่ดึงดูดนักลงทุนและชนชั้นกลาง ส่งผลให้ผู้อยู่อาศัยเดิมที่เปราะบางทางเศรษฐกิจถูกแทนที่ และพื้นที่เปลี่ยนแปลงทั้งด้านกายภาพ สังคม และวัฒนธรรม

รูปแบบปรากฏการณ์เจน트리ฟิเคชัน

Lees et al. (2008); Lees & Phillips, (2018) ระบุไว้ว่า ปรากฏการณ์เจน트리ฟิเคชันนี้มีความเปลี่ยนแปลงไปในหลายรูปแบบ ได้มีการขยายความหมายและได้กำหนดรูปแบบปรากฏการณ์เจน트리ฟิเคชันไว้โดยใช้การพิจารณาลักษณะรูปแบบกิจกรรมโดยแต่ละรูปแบบมีการอ้างอิงจากนักวิจัยท่านอื่นเอาไว้ดังภาพที่ 1

1. ปรากฏการณ์คลาสสิกเจน트리ฟิเคชัน (Classic gentrification) ถูกใช้ครั้งแรกโดย Ruth Glass เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่ชนชั้นกลางเข้ามาอยู่อาศัยและปรับปรุงอาคารในย่านชนชั้นแรงงานของลอนดอน ส่งผลให้ค่าครองชีพสูงขึ้นและชนชั้นแรงงานดั้งเดิมถูกแทนที่ จนทำให้อัตลักษณ์ของย่านเปลี่ยนไป (Glass, 1964)	2. เจนตรีฟิเคชันในพื้นที่ชนบท (Rural gentrification) เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากชนชั้นกลางในเมืองเข้ามาพัฒนาที่อยู่อาศัยในชนบท ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสถาปัตยกรรมและวิถีชีวิต เช่น การสร้างที่พัก ร้านอาหาร และกิจการบริการอื่น ๆ ทำให้ที่ดินมีมูลค่าสูงขึ้น ผู้อยู่อาศัยเดิมบางส่วนจึงเลือกย้ายออก (Hines, 2010; Lees et al., 2008)	3. เจนตรีฟิเคชันจากการพัฒนาขึ้นใหม่ (New-build gentrification) เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากการลงทุนสร้างอาคารใหม่ในเมืองเพื่อสร้างโครงการใหม่ ทำให้ชนชั้นกลางและสูงเข้ามาอยู่เพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อเมืองทั้งสี่ด้านคือ เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม (Smith, 1996)
4. ปรากฏการณ์ซูเปอร์เจนตรีฟิเคชัน (Super gentrification) ปรากฏการณ์เจนตรีฟิเคชันที่เกิดขึ้นซ้ำในพื้นที่เดิม ถึงแม้พื้นที่นั้นมีการพัฒนาจนกลายเป็นพื้นที่ของชุมชนชั้นกลางที่มีรายได้สูงไปแล้ว แต่ย่านชุมชนนั้นก็ได้กลายเป็นจุดสนใจจากแหล่งเงินทุน จึงทำให้มีการพัฒนาให้มากขึ้นไปอีก จนไปสู่ชุมชนคนรวย หรือเป็นพื้นที่พิเศษสำหรับมหาเศรษฐีและมีแนวโน้มที่เกิดขึ้นในเมืองใหญ่ทั่วโลก (Lees, 2003)	5. เจนตรีฟิเคชันจากการพัฒนาขึ้นใหม่ (New-Build gentrification) เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากการฟื้นฟูและพัฒนาเมืองด้านอสังหาริมทรัพย์ภายใต้วาทกรรมเพื่อความสวยงาม (Davidson, 2018)	6. เจนตรีฟิเคชันการท่องเที่ยว (Tourism gentrification) เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากการพัฒนาพื้นที่จากผู้เข้ามาอยู่ใหม่ในย่านชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวในย่านนั้น ส่งผลให้รูปแบบทางสังคมและการใช้ชีวิตในพื้นที่เปลี่ยนไป เกิดกิจกรรมรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นในพื้นที่ตอบสนองนักท่องเที่ยว (Cocola-Gant, 2018)
7. รีเทลเจนตรีฟิเคชัน (Retail gentrification) เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากการพัฒนาพื้นที่ให้เปลี่ยนเป็นย่านการค้า อันเป็นแรงดึงดูดให้ชนชั้นกลางเข้ามาในพื้นที่ ผู้อยู่อาศัยมีการย้ายออกทั้งในรูปแบบที่ถูกแรงกดดันและโดยความสมัครใจ เนื่องจากมูลค่าที่ดินเพิ่มสูงขึ้นจึงทำการขายที่อยู่อาศัย และออกไปใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่อื่น (Hubbard, 2018)	8. กรีนเจนตรีฟิเคชัน (Green gentrification) เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากการพัฒนาพื้นที่ในเขตเมืองตามนโยบายของรัฐเป็นการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับเมืองเพื่อตอบสนองแนวคิดลดโลกร้อนและสนองรูปแบบการใช้ชีวิตของชนชั้นกลาง โดยที่ผู้อยู่อาศัยเดิมอาจไม่ได้มีส่วนใช้ประโยชน์ในพื้นที่เหล่านั้น (Pearsall, 2018)	9. เจนตรีฟิเคชันศิลปะวัฒนธรรม (Artist & Cultural gentrification) เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากการพัฒนาพื้นที่โดยอาศัยศิลปะมรดกทางวัฒนธรรม และกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดกิจกรรมในพื้นที่ ซึ่งบางกรณีผู้อยู่อาศัยเดิมและผู้อยู่อาศัยใหม่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน แต่ในบางพื้นที่กลับเกิดความขัดแย้งระหว่างสองกลุ่มจากความแตกต่างในด้านวิถีชีวิตและผลประโยชน์ (Pratt, 2018)

ภาพที่ 1 รูปแบบปรากฏการณ์เจนตรีฟิเคชัน

นิยามความหมายของสัญวิทยา

สัญวิทยา (Semiotics หรือ Semiology) เป็นศาสตร์ว่าด้วยความหมาย Deledalle (2001) ระบุว่าคำว่า Semiotics ใช้แพร่หลายในสหรัฐอเมริกาตามแนวคิดของ Charles S. Peirce เพื่ออธิบายทฤษฎีและแนวคิดด้านความหมายในงานสถาปัตยกรรม ซึ่งได้รับการยอมรับในวงการออกแบบ Peirce ได้แบ่งสัญญาตามความสัมพันธ์กับสิ่งที่แทนเป็น 3 ประเภท คือ 1) Icon สัญญาที่คล้ายต้นแบบ ช่วยเชื่อมโยงกับความทรงจำ เช่น รูปทรงคันเคย์ในงานออกแบบ 2) Index สัญญาที่สัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งที่แทน เช่น ลวดลายวัฒนธรรมที่จดจำได้จากเทคนิค pixel หรือ copy pattern และ 3) Symbol สัญญาที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ เช่น ภาษาหรือเครื่องหมายที่ความหมายเกิดจากข้อตกลงทางสังคม (Legg & Misak, 2016) แนวคิดของ Peirce สามารถนำมาอธิบายการใช้สัญญาในการสื่อความหมายงานสถาปัตยกรรมในพื้นที่ที่เกิดปรากฏการณ์เจนตรีฟิเคชัน ซึ่งมักพบเห็นการนำเอา Icon, Index และ Symbol มาใช้ ตัวอย่างโรงแรมแถบเสาชิงช้าเลือกใช้วิธีสื่อสารผ่านเรื่องราวและองค์ประกอบ แทนการใช้องค์ประกอบไทยโดยตรง ซึ่งสะท้อนการสื่อสารในระดับ Symbol

OBJECT	ICONS	INDEX	SYMBOL	INTERPRETATION
				ขมา จึงข้า ยันต์

ภาพที่ 2 แสดง Object, Icon, Index และ Symbol ของเสาชิงช้าตามแนวคิดสัญวิทยา

Roland Gérard Barthes เป็นนักคิดสำคัญที่นำสัญวิทยาเข้าสู่วงการวัฒนธรรมศึกษา โดยเสนอว่าสัญญะมีความหมาย 2 ระดับ (Barthes, 1977) ได้แก่ 1) Denotation ความหมายตรงตามข้อตกลงทางภาษา ที่ผู้คนเข้าใจร่วมกันในเชิงพรรณนา และ 2) Connotation ความหมายแฝงที่เกิดจากการตีความบนพื้นฐานประสบการณ์ ความรู้สึก และบริบททางวัฒนธรรม แนวคิดนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์สถาปัตยกรรมในบริบทเจเนตรีฟิเคชั่น เพราะอาคารไม่เพียงตอบโจทย์การใช้สอย แต่ยังสื่อความหมายทั้งตรงและแฝง สะท้อนอุดมการณ์และค่านิยมของสังคม เมื่อประยุกต์ใช้กับการอ่านสถาปัตยกรรม แนวคิดนี้ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างฟังก์ชันใช้งานกับบทบาทของอาคารในฐานะสื่อวัฒนธรรม

สัญวิทยาในงานสถาปัตยกรรม

จากการศึกษาแนวคิดสัญวิทยา พบว่าโครงสร้างของเครื่องหมายประกอบด้วยองค์ประกอบหลักสองประการ ได้แก่ ส่วนที่แสดงออกให้รับรู้ได้ และส่วนที่เป็นเนื้อหาหรือความหมาย ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการทำความเข้าใจระบบสัญญะในเชิงวิชาการ เครื่องหมายทุกประเภทล้วนต้องอาศัยความสัมพันธ์ของสององค์ประกอบดังกล่าวในการสื่อความหมายอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นการทำความเข้าใจความหมายที่แฝงอยู่ในงานสถาปัตยกรรมจึงสามารถอาศัยโครงสร้างของเครื่องหมายตามกรอบแนวคิดสัญวิทยาเป็นจุดเริ่มต้นของการวิเคราะห์ได้อย่างเหมาะสม (Marotta et al., 2017)

ความหมายและการสื่อความหมายของสถาปัตยกรรม

เมื่อมองสถาปัตยกรรมเป็นสัญญะ จะเห็นองค์ประกอบเชิงความหมายอย่าง Signifier และ Signified ที่ถ่ายทอดผ่านรูปแบบกายภาพ แม้มีข้อถกเถียงเรื่องการถ่ายทอดเจตจำนงของผู้ออกแบบ แต่ก็มีความพยายามใช้สถาปัตยกรรมสื่อสารโดยอาศัยรหัสให้ผู้รับสารเข้าใจ การวิเคราะห์จึงควรพิจารณาทั้งการใช้งานและความหมาย โดยเฉพาะในพื้นที่เจเนตรีฟิเคชั่น ที่การออกแบบอาคารให้สะท้อนวิถีดั้งเดิมเพื่อสร้างภาพเมืองเก่า ซึ่งการสื่อความหมายสามารถแบ่งได้เป็นสองนัย (Celadyn & Celadyn, 2024) ได้แก่

1) การสื่อความหมายเชิงตรงในงานสถาปัตยกรรม (Architectural Denotation)

การมองว่าสถาปัตยกรรมเป็นระบบเครื่องหมายช่วยให้เข้าใจความหมายที่มักับรูปลักษณ์อาคาร โดยเฉพาะความหมายเชิงตรง ซึ่งสัมพันธ์กับหน้าที่การใช้งาน เช่น ห้างสรรพสินค้าสื่อถึงพื้นที่ขายสินค้า ความหมายนี้จึงชัดเจนและไม่ต้องตีความซับซ้อน

2) การสื่อความหมายโดยนัยของสถาปัตยกรรม (Architectural Connotation)

สถาปัตยกรรมยังสะท้อนความหมายเกินหน้าที่การใช้งาน ซึ่งเรียกว่าความหมายโดยนัย โดยเกิดจากประสบการณ์ส่วนบุคคลและบริบททางสังคม ตัวอย่างเช่น ห้างสรรพสินค้าแม้ถูกสร้างเพื่อขายของ แต่ผู้ใช้อาจมองว่าเป็นที่พักผ่อน พบปะ หรือแสดงสถานะทางสังคมตามประสบการณ์ของตน

แนวความคิดการโยยหาอดีต

แนวคิดนี้เป็นกรอบสำคัญในการทำความเข้าใจและจำแนกประเภทของการถวิลหาอดีตที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรม โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เกิดเจเนตรีฟิเคชั่น ซึ่งมักแสดงออกผ่านการฟื้นฟูอาคารเก่าหรือการออกแบบใหม่ให้มีกลิ่นอายอดีต บางโครงการเลือกจำลองหรือเก็บรักษาความทรงจำเพื่อสร้างความมั่นคงทางจิตใจท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง (กันตพัฒน์ โพธิ์ภาพันธ และธนากร โมกษะสมิต, 2565) สอดคล้องกับ

สเวตลانا บอยม์ (Svetlana Boym) ชี้ว่าความโหยหาอดีตไม่ได้เป็นการต่อต้านความทันสมัย แต่เกิดขึ้นในปัจจุบันและสะท้อนความซับซ้อนของโลกสมัยใหม่ ที่ความเป็นท้องถิ่นและสากลอยู่ร่วมกันได้ โดยภาพจำในอดีตทำหน้าที่สร้างความหมายและอัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว (Boym, 2008)

1) ความโหยหาอดีตแบบอนุรักษ์นิยม (Restorative Nostalgia) ความโหยหาอดีตแบบนี้เป็นประเภทที่มีความจริงแท้เพียงอย่างเดียว และไม่มีอะไรสามารถมาเปลี่ยนหลักการ หรือลักษณะแบบดั้งเดิมของประเภทนี้ได้ มองอดีตเป็นความจริงแท้ และจะทำให้เหมือนในแบบเดิมเสมอ (ธนากร โมกษะสมิต และต้นข้าว ปาณินท์, 2561)

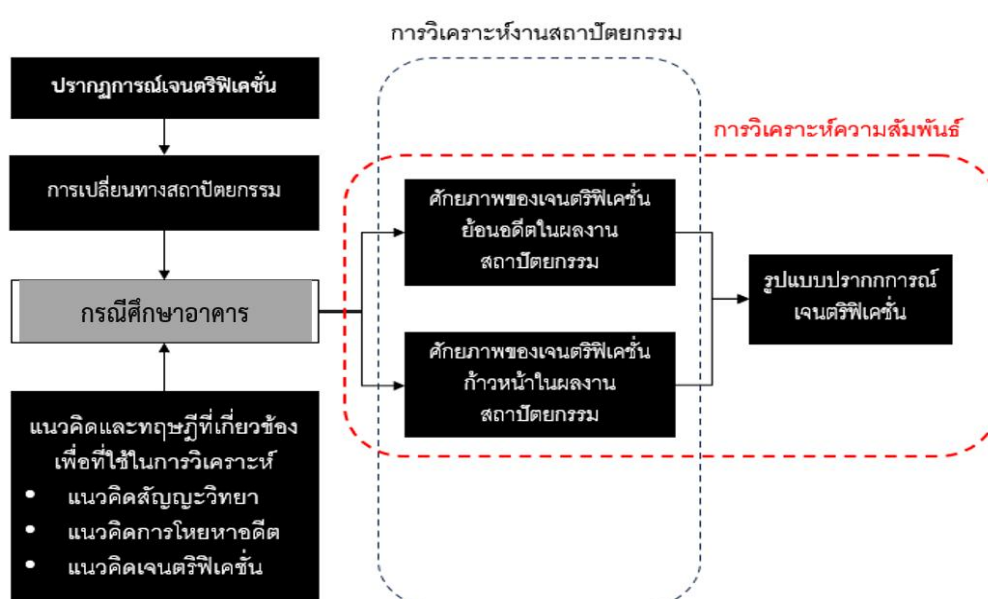
2) ความโหยหาอดีตแบบภาพสะท้อน (Reflective Nostalgia) ความโหยหาอดีตแบบภาพสะท้อนเป็นประเภทที่ไม่ได้มองอดีตว่าเป็นความจริงแท้ ซึ่งในบางครั้งอาจจะหยิบความจริงแท้ในอดีตมาผสมเข้ากับสิ่งใหม่ในปัจจุบัน พร้อมเป็นประเภทที่สามารถอยู่ร่วมกันได้กับยุคสมัยใหม่ได้อย่างไม่มีข้อขัดแย้ง (ธนากร โมกษะสมิต และต้นข้าว ปาณินท์, 2561)

แนวคิดเจเนตรีพีเคชั่นกับงานสถาปัตยกรรม

งานสถาปัตยกรรมในบริบทเจเนตรีพีเคชั่นสามารถวิเคราะห์ผ่านแนวคิดสัญวิทยาและความโหยหาอดีต เพื่อทำความเข้าใจรูปแบบการออกแบบ การใช้สอย และการสื่อสารความหมายของอาคาร ทั้งสองแนวคิดเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงจากกระบวนการเจเนตรีพีเคชั่น โดยบทความนี้จำแนกศักยภาพของสถาปัตยกรรมออกเป็นสองชั่ว ได้แก่ ชั่วความโหยหาอดีตที่เชื่อมโยงกับความทรงจำ และชั่วความก้าวหน้าที่สะท้อนการพัฒนาและปรับเปลี่ยนพื้นที่ให้สอดคล้องแนวคิดใหม่ทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อนำเสนอกรอบวิเคราะห์เพื่อเข้าใจแนวโน้มและผลกระทบของสถาปัตยกรรมในแต่ละชั่ว

กรอบแนวคิดงานวิจัย

กรอบแนวคิดงานวิจัยนี้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถาปัตยกรรมกับปรากฏการณ์เจเนตรีพีเคชั่น โดยเริ่มจากการศึกษามิติทางสถาปัตยกรรมและการเปลี่ยนแปลงของอาคารผ่านกรณีศึกษา พิจารณาทั้งรูปแบบการใช้สอย ลักษณะสถาปัตยกรรม และความหมายในบริบทเมือง การวิเคราะห์องค์แนวคิด 3 ประการ คือ แนวคิดสัญวิทยา ทฤษฎี Nostalgia และแนวคิดเจเนตรีพีเคชั่น โดยแบ่งเป็น 2 มิติ ได้แก่ การมอดิฟายอดีตผ่านความทรงจำ และการมอดิฟายอนาคตผ่านการสื่อสารการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์รูปแบบเจเนตรีพีเคชั่นเชิงสถาปัตยกรรมที่เชื่อมโยงบริบทสังคมกับการสร้างความหมาย

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ผลการวิจัย

ศักยภาพของเจน트리ฟิเคชั่นย้อนอดีตในผลงานสถาปัตยกรรม

1. สถาปัตยกรรมอนุรักษ์ (Conservative Architecture)

การใช้งานอาคารเก่าในพื้นที่ที่เกิดปรากฏการณ์เจน트리ฟิเคชั่นมักเป็นการใช้งานแบบร่วมสมัย อาคารหลายแห่งก็ได้พยายามนำเสนอลักษณะของการใช้งานอาคารในรูปแบบของความเป็นอาคารเก่า ที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือสภาพอากาศท้องถิ่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมจุดขายในแง่ของประสบการณ์ และบรรยากาศของความเป็นอาคารเก่า ในย่านที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เราสามารถที่จะจำแนกประเภทของการใช้งานผ่านแนวคิดความโยหยหาอดีตได้ คือ ความโยหยหาอดีตแบบอนุรักษ์นิยมผ่านการใช้งาน และความโยหยหาอดีตแบบภาพสะท้อนผ่านการใช้งาน (ธนากร โมกษะสมิต และต้นข้าว ปาณินท์, 2561)

1) การซ่อมแซมเปลือกอาคารเก่าให้คงสภาพเดิม และปรับการใช้งานให้เข้ากับสภาพพื้นที่

การซ่อมแซมเปลือกอาคารให้คงสภาพเดิมและวิถีชีวิตดั้งเดิมเอาไว้ให้ได้มากที่สุด พร้อมทั้งปรับลักษณะการใช้งานของตัวอาคารให้เข้ากับลักษณะเปลือกอาคารเดิม เป็นการนำเสนอรูปแบบการใช้งานพื้นที่แบบวิถีชีวิตในอดีต อย่างเช่น เอื้อนยายบับภา อ.เชียงคาน จ.เลย ซึ่งเป็นอีกพื้นที่ที่ปรากฏการณ์เจน트리ฟิเคชั่นอาคารเป็นลักษณะอาคารไม้ที่มีการคงสภาพเดิมเอาไว้มากที่สุดถึงแม้จะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้สอยจากบ้านพักอาศัยมาเป็นโรงแรมขนาดเล็กแล้ว สามารถวิเคราะห์งานสถาปัตยกรรมได้ดังตารางที่ 1

ภาพที่ 4 เอื้อนยายบับภา อ.เชียงคาน จ.เลย

2) การซ่อมแซมเปลือกอาคารเก่าให้คงสภาพเดิม และซ้อนเปลือกอาคารใหม่ด้านหลัง

แนวทางที่ใช้กันมากในการปรับปรุงอาคารเก่า คือการคงเปลือกอาคารเดิมไว้และแทรกองค์ประกอบใหม่ภายในหรือด้านหลัง เพื่อรักษาคุณค่าทางสัญลักษณ์ พร้อมรองรับการใช้งานใหม่ เช่น การเปิดมุมมองและเพิ่มแสงธรรมชาติ วิธีนี้เหมาะกับเมืองร่วมสมัยเพราะโครงสร้างไม่ซับซ้อนและปรับฟังก์ชันได้หลากหลาย ตัวอย่างสำคัญคือ Canale Hostel ซึ่งบูรณะโดยคงผนังเดิม เสริมส่วนที่ชำรุด และเลือกวัสดุใหม่ที่ใกล้เคียงของเดิม แม้ไม่ใช่การอนุรักษ์เต็มรูปแบบ แต่อาคารยังสะท้อนภาพอดีตของพื้นที่ได้ (ธนากร โมกษะสมิต และต้นข้าว ปาณินท์, 2561) แนวทางนี้จะสะท้อนลักษณะสถาปัตยกรรมในบริบทเจน트리ฟิเคชั่น ที่ผสมผสานฟังก์ชันใหม่เข้ากับร่องรอยดั้งเดิมเพื่อสร้างสมดุลระหว่างความต้องการทางเศรษฐกิจกับความทรงจำของพื้นที่ และสอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาเมืองร่วมสมัย อธิบายได้ตามกรอบแนวคิดในตารางที่ 1

ภาพที่ 5 รูปด้านอาคาร Canale Hostel และบรรยากาศภายในโถงทางเดินชั้น 2 Canale Hostel (ธนากร โมกษะสมิต และต้นข้าว ปาณินท์, 2561)

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สถาปัตยกรรมเจเนตรีฟิเคชันของเฮือนยายบัวบา และ Canale Hostel

เฮือนยายบัวบา	Canale Hostel
ศักยภาพของเจเนตรีฟิเคชันในงานสถาปัตยกรรม: แบบย้อนอดีต	ศักยภาพของเจเนตรีฟิเคชันในงานสถาปัตยกรรม แบบย้อนอดีต
รูปแบบของเจเนตรีฟิเคชันที่เกิดขึ้นในพื้นที่ Tourism / Art and Cultural Gentrification	รูปแบบของเจเนตรีฟิเคชันที่เกิดขึ้นในพื้นที่ Tourism / Art and Cultural Gentrification
แนวคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม	แนวคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม
เป็นรูปแบบงานสถาปัตยกรรมเพื่อตอบสนองการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้ออกแบบและเจ้าของอาคารพยายามเก็บรักษาเปลือกอาคารเดิมไว้ให้มากที่สุด มีการซ่อมแซมเพิ่มเติมขึ้นเพียงเล็กน้อยและไม่กระทบต่อเปลือกอาคารเดิม ทางสัญจรออกแบบในลักษณะเคลื่อนที่ไปตามแนวเส้นตรงจากด้านหน้าไปด้านหลัง ชั้นล่างเปิดโล่งสามารถเดินถึงกันจากด้านหน้าไปยังด้านหลังอาคาร พื้นที่ว่างของอาคารจัดเตรียมไว้ให้สำหรับเป็นพื้นที่พักผ่อนส่วนกลางนั่งทำงาน อ่านหนังสือ ทานกาแฟ	จัดเป็นรูปแบบงานสถาปัตยกรรมเพื่อตอบสนองการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้ออกแบบและเจ้าของอาคารพยายามเก็บรักษาเปลือกอาคารเดิมไว้ให้มากที่สุด อาคารบางส่วนถูกสร้างขึ้นมาใหม่ด้วยโครงสร้าง คสล. แทนที่โครงสร้างไม้ที่เก่าและผุพังไปตามกาลเวลา มีความพยายามอย่างมากที่จะเก็บร่องรอยของความดั้งเดิมของอาคารเอาไว้ ในส่วนที่ซ่อมแซมขึ้นมาใหม่ก็ถูกปิดผิวด้วยวัสดุใกล้เคียงเดิมให้ได้มากที่สุด ทางสัญจรออกแบบในลักษณะเคลื่อนที่ไปตามแนวเส้นตรงจากด้านหน้าไปด้านหลัง ชั้นล่างเปิดโล่งสามารถเดินถึงกันจากด้านหน้าไปยังด้านหลังอาคาร พื้นที่ว่างของอาคารจัดเตรียมไว้ให้สำหรับเป็นพื้นที่พักผ่อนส่วนกลาง
การทำหน้าที่ของงานสถาปัตยกรรม	การทำหน้าที่ของงานสถาปัตยกรรม
1) หน้าที่ด้านการใช้งาน ตัวอาคารทำหน้าที่ด้านการใช้งาน เป็นรอง มีการเลือกใช้วัสดุก่อสร้างและตกแต่งที่เน้นความเป็นของเก่า เน้นการใช้ประโยชน์จากแสงธรรมชาติ และการระบายอากาศโดยธรรมชาติ 2) หน้าที่ด้านการสื่อความหมาย ตัวอาคารให้ค่าน้ำหนักด้านการสื่อความหมายเป็นหลักมากกว่าด้านการใช้งาน แสดงถึงวิถีการอยู่อาศัย และการใช้ชีวิตดั้งเดิมของชุมชนเชียงคาน	1) หน้าที่ด้านการใช้งาน ตัวอาคารทำหน้าที่ด้านการใช้งาน เป็นหลัก มีการเลือกใช้วัสดุก่อสร้างและตกแต่งที่เน้นความร่วมมือ เพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเป็นหลัก เน้นการใช้ประโยชน์จากแสงธรรมชาติ 2) หน้าที่ด้านการสื่อความหมาย ตัวอาคารให้ค่าน้ำหนักด้านการสื่อความหมายเป็นรองกว่าด้านการใช้งาน แสดงถึงวิถีการอยู่อาศัย และการใช้ชีวิตดั้งเดิมของชุมชนบางลำพู และการระบายอากาศโดยธรรมชาติ
สัญลักษณ์	สัญลักษณ์
1) ระดับความหมายตรง มีการแสดงสัญลักษณ์ระดับความหมายตรงในงานสถาปัตยกรรมผ่านตัวอาคาร ไม่ว่าจะเป็นการตกแต่งภายใน การเลือกใช้เครื่องเรือนแบบยุคเก่า และการรักษาเปลือกอาคารรูปแบบเดิมเอาไว้เพื่อสื่อถึงความเป็นอาคารบ้านพักอาศัยเก่าแก่ 2) ระดับความหมายแฝง ตัวอาคารที่ปกใช้ชื่อเฮือนยายบัวบา เป็นการใช้สัญลักษณ์แบบ Symbolic อ่านสัญลักษณ์ในความหมายแฝงได้ว่า นี่คือบ้านของคุณแม่บัวบา เป็นที่พักที่ผู้มาพักอาศัยได้มีความรู้สึกเหมือนพักอยู่ในบ้านของญาติผู้ใหญ่ ให้ความรู้สึกรอบอุ่น	1) ระดับความหมายตรง มีการแสดงสัญลักษณ์ระดับความหมายตรงในงานสถาปัตยกรรมผ่านตัวอาคาร ไม่ว่าจะเป็นการตกแต่งภายใน และการรักษาเปลือกอาคารรูปแบบเดิมเอาไว้เพื่อสื่อถึงความเป็นอาคารบ้านพักอาศัยเก่าแก่ 2) ระดับความหมายแฝง ตัวอาคารที่ปกใช้ชื่อ Canale Hostel เป็นการใช้สัญลักษณ์แบบ Symbolic อ่านสัญลักษณ์ในความหมายแฝงได้ว่าเป็นที่พักที่อยู่ติดคลองบางลำพู วิวด้านหน้าที่พิกมองเห็นลำคลองชัดเจน
ความโหยหาอดีต: งานสถาปัตยกรรมของอาคารหลังนี้ใช้แนวคิดความโหยหาอดีตแบบอนุรักษ์นิยม ให้ความรู้สึกหวนรำลึกถึงบ้านเรือนที่สร้างจากไม้ ในสมัยก่อน	ความโหยหาอดีต: งานสถาปัตยกรรมของอาคารหลังนี้ใช้แนวคิดความโหยหาอดีตแบบอนุรักษ์นิยม ให้ความรู้สึกหวนรำลึกถึงบ้านเรือนที่สร้างจากไม้ ในสมัยก่อนของชุมชนตามแนวคลองบางลำพู

2. สถาปัตยกรรมโหยหาอดีต (Nostalgia Architecture)

วัฒนธรรม Retro Style สะท้อนผ่านไลฟ์สไตล์ วัตถุ สถาปัตยกรรม และสื่อบันเทิง โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงโหยหาอดีต ในไทยมีตัวอย่างชัดเจนคือ ตลาดย้อนยุคที่ใช้อัตลักษณ์ไทยสร้างความทรงจำร่วม แนวโน้มนี้ส่งผลให้เกิด Tourism Gentrification ทำให้งานสถาปัตยกรรมทั้งบูรณะอาคารเก่าและสร้างใหม่ในรูปแบบย้อนยุคเพิ่มขึ้น Pompano Café บนถนนโมตรียิตต์ ซึ่งเป็นอาคารตึกแถว 3 คูหา สูง 4 ชั้นอายุประมาณ 70 ปี ที่ผ่านการซ่อมแซมใหม่ โดยเจ้าของมีความตั้งใจจะคงกลิ่นอายของอดีต การตกแต่งจึงเลือกใช้สไตล์โคโลเนียลผสมอาร์ตนูโว ทั้งเปลือกอาคารและองค์ประกอบเดิม เช่น ช่องลม หน้าต่าง และประตู ยังคงไว้โดยไม่ปิดทับด้วยวัสดุใหม่ อาคารนี้จึงสามารถนำมาวิเคราะห์ผ่านกรอบแนวคิดสถาปัตยกรรมเจนทริฟิเคชันได้อย่างชัดเจน ดังภาพที่ 6 ซึ่งสามารถวิเคราะห์ตามแนวคิดสถาปัตยกรรมเจนทริฟิเคชันได้ดังตารางที่ 2

ภาพที่ 6 Pompano Café หลังการปรับเปลี่ยนการใช้สอยตามแนวคิดสถาปัตยกรรมโหยหาอดีต

3. สถาปัตยกรรมไร้อัตลักษณ์ (Non-Identity Architecture)

ในพื้นที่ที่เกิดเจนทริฟิเคชัน มักพบสถาปัตยกรรมร่วมสมัยไร้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เน้นการออกแบบที่ประหยัดและก่อสร้างเร็ว อาคารเหล่านี้มักเป็นร้านค้าแฟ ร้านอาหาร หรือโรงแรมขนาดเล็กที่ปรับอาคารเดิมให้สอดคล้องการท่องเที่ยว สถาปัตยกรรมลักษณะนี้สะท้อนการลดทอนคุณค่าทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ เพื่อแลกกับความคุ้มค่าการลงทุน โดยมักใช้แนวคิด Minimal Intervention–Maximum Return มุ่งผลตอบแทนระยะสั้นมากกว่าการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ของพื้นที่ ผลที่ตามมาอาจทำให้ภูมิทัศน์เมืองสูญเสียเอกลักษณ์ และกลายเป็นเพียงพื้นที่เศรษฐกิจเพื่อการบริโภค แทนที่จะสะท้อนอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม การทำความเข้าใจสถาปัตยกรรมเช่นนี้จึงสำคัญต่อการศึกษาปรากฏการณ์เจนทริฟิเคชัน เพราะเป็นตัวชี้วัดเชิงกายภาพของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจได้ชัดเจน ตัวอย่างคือ 3HOWw Hostel ย่านถนนข้าวสาร ซึ่งปรับอาคารเดิมโดยคำนึงถึงงบประมาณและเวลา ใช้วัสดุราคาประหยัด และเน้นการใช้งานมากกว่าการสะท้อนอัตลักษณ์ สามารถวิเคราะห์ตามแนวคิดสถาปัตยกรรมเจนทริฟิเคชันได้ดังตารางที่ 2

ภาพที่ 7 3HOWw Hostel ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์สถาปัตยกรรมเจเนตรีฟิเคชันของ Pompano Café และ 3HOWw Hostel

Pompano Café	3HOWw Hostel
ศักยภาพของเจเนตรีฟิเคชันในงานสถาปัตยกรรม แบบย้อนอดีต	ศักยภาพของเจเนตรีฟิเคชันในงานสถาปัตยกรรม แบบย้อนอดีต
รูปแบบของเจเนตรีฟิเคชันที่เกิดขึ้นในพื้นที่ Tourism / Art and Cultural Gentrification	รูปแบบของเจเนตรีฟิเคชันที่เกิดขึ้นในพื้นที่ Tourism Gentrification
แนวคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม	แนวคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม
จัดเป็นรูปแบบงานสถาปัตยกรรมเพื่อตอบสนองการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการปรับปรุงอาคารเพื่อ ปรับเปลี่ยนประโยชน์การใช้สอยผู้ออกแบบและเจ้าของ อาคารพยายามเก็บรักษาเปลือกอาคารเดิมไว้ให้มากที่สุด ใน ส่วนที่ซ่อมแซมขึ้นมาใหม่ก็ถูกปิดผิวด้วยวัสดุใกล้เคียงเดิมให้ ได้มากที่สุด ทางสัญจรออกแบบในลักษณะเข้าออกทางเดียว ชั้นล่างปิดล้อมด้วยผนังกระจก พื้นที่ว่างของอาคาร จัดเตรียมไว้ให้สำหรับเป็นพื้นที่สำหรับดื่มด่ำและกาแฟ	จัดเป็นรูปแบบงานสถาปัตยกรรมเพื่อตอบสนองการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการปรับปรุงอาคารตึกแถว ปรับเปลี่ยนประโยชน์การใช้สอยเป็นโรงแรมขนาดเล็ก ผู้ออกแบบและเจ้าของอาคารดำเนินการปรับปรุงอาคาร โดยควบคุมให้อยู่ในงบประมาณ เปลือกอาคาร และการ ตกแต่งใช้วัสดุเรียบง่ายและราคาไม่แพง ทางสัญจร ออกแบบในลักษณะเข้าออกทางเดียว ชั้นล่างปิดล้อมด้วย ผนังกระจก ชั้นบนเป็นผนังก่ออิฐมีหน้าต่างกระจกตลอด แนว พื้นที่ว่างของอาคารถูกจัดเตรียมไว้สำหรับเป็นพื้นที่นั่ง พักผ่อนและจัดเตรียมสัมภาระการเดินทาง
การทำหน้าที่ของงานสถาปัตยกรรม	การทำหน้าที่ของงานสถาปัตยกรรม
1) หน้าที่ด้านการใช้งาน ตัวอาคารทำหน้าที่ด้านการใช้งาน เป็นหลัก มีการเลือกใช้วัสดุก่อสร้างและตกแต่งที่เน้นความ ร่วมสมัย เพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยว คนทำงานในละแวก เป็นหลัก เน้นการใช้ประโยชน์จากแสงธรรมชาติ 2) หน้าที่ด้านการสื่อความหมาย ตัวอาคารให้ค่าน้ำหนัก ด้านการสื่อความหมายเป็นรองกว่าด้านการใช้งาน แสดงถึง วิถีการอยู่อาศัย และการใช้ชีวิตดั้งเดิมของชุมชนโมเดิร์นจิตร	1) หน้าที่ด้านการใช้งาน ตัวอาคารทำหน้าที่ด้านการใช้งาน เป็นหลัก มีการเลือกใช้วัสดุก่อสร้างและตกแต่งที่เน้นความ ร่วมสมัย เพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยว เน้นการใช้ประโยชน์ จากแสงธรรมชาติที่ด้านหน้าตัวอาคาร 2) หน้าที่ด้านการสื่อความหมาย ตัวอาคารให้ค่าน้ำหนัก ด้านการสื่อความหมายเป็นรองกว่าด้านการใช้งาน แสดงถึง ความเป็นที่พักราคาประหยัด
สัญลักษณ์	สัญลักษณ์
1) ระดับความหมายตรง: มีการแสดงสัญลักษณ์ระดับ ความหมายตรงในงานสถาปัตยกรรมผ่านตัวอาคาร ไม่ว่าจะเป็น เป็นการตกแต่งภายใน และการรักษาเปลือกอาคารรูป แบบเดิมเอาไว้เพื่อสื่อถึงความเป็นอาคารเก่าแก่ในสมัย รัชกาลที่ 6 2) ระดับความหมายแฝง: ตัวอาคารไม่ได้เน้นการสื่อสาร ผ่านสัญลักษณ์ ชื่อร้านที่ตั้งว่า Pompano ซึ่งแปลว่าปลาจาระ เม็ด ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับรูปแบบอาคาร หรือ ประวัติศาสตร์ ในย่านแต่อย่างใด ซึ่งหากมิได้สอบถามเจ้าของอาคารย่อมไม่ มีผู้ใดแปลความหมายในสัญลักษณ์ที่ต้องสื่อสารออกมาได้	1) ระดับความหมายตรง มีการแสดงสัญลักษณ์ระดับ ความหมายตรงในงานสถาปัตยกรรมผ่านตัวอาคาร ไม่ว่าจะเป็น เป็นเปลือกอาคาร การตกแต่งภายใน เพื่อแสดงถึงความ เป็นโรงแรมขนาดเล็กราคาประหยัดสำหรับนักท่องเที่ยว 2) ระดับความหมายแฝง มีการใช้สัญลักษณ์สามไทย ๓ พร้อมกับเลข 3 อารบิก โดยมีการเล่นคำในภาษาไทย สามหาว และ 3How ในภาษาอังกฤษ อ่านความหมาย สัญลักษณ์ได้ว่า สื่อถึงความเป็นวัยรุ่นแนว Backpacker ที่อาจ มีลักษณะนิสัยหัวหาญ ซึ่งผู้แปลความต้องมีการทำความเข้าใจ ในสัญลักษณ์ที่ต้องการสื่อออกมาในระดับหนึ่ง
ความโยนหาอดีต	ความโยนหาอดีต
งานสถาปัตยกรรมของอาคารหลังนี้ไม่ได้มีการใช้แนวคิด ความโยนหาอดีตมาปรับใช้ในการออกแบบตกแต่งอาคาร คงใช้เพียงแต่งงานตกแต่งอาคารร่วมสมัยเนื่องจากเป็น โรงแรมขนาดเล็กเน้นราคาประหยัดตอบรับนักท่องเที่ยวที่มี รายได้ไม่สูงนัก และกลุ่มนักท่องเที่ยววัยรุ่น	งานสถาปัตยกรรมของอาคารหลังนี้ไม่ได้มีการใช้แนวคิด ความโยนหาอดีตมาปรับใช้ในการออกแบบตกแต่งอาคาร คงใช้เพียงแต่งงานตกแต่งอาคารร่วมสมัยเนื่องจากเป็น โรงแรมขนาดเล็กเน้นราคาประหยัดตอบรับนักท่องเที่ยวที่มี รายได้ไม่สูงนัก และกลุ่มนักท่องเที่ยววัยรุ่น

4. สถาปัตยกรรมพลัดถิ่น (Displacement Leisure Architecture)

สถาปัตยกรรมพลัดถิ่นหมายถึงงานสถาปัตยกรรมที่ไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ ซึ่งพบได้มากในชนบทที่ถูกพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว (Dhanamun, 2021) โดยมักมีการปรับปรุงอาคารเก่าหรือสร้างใหม่ โดยนำสถาปัตยกรรมต่างชาติ เช่น อิตาลี เยอรมัน หรือฝรั่งเศส มาใช้ เช่น กรณีโรงแรมและร้านอาหารในเขตเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา การขยายตัวของอาคารแนวนี้ร่วมกับการรื้อถอนอาคารพื้นถิ่นเดิม นำไปสู่การสูญเสียอัตลักษณ์ท้องถิ่นทางสถาปัตยกรรม ซึ่งสะท้อนลักษณะของ Rural Gentrification ตัวอย่างเช่น อาคาร My Ozone Khao Yai ที่ใช้รูปแบบสถาปัตยกรรมเยอรมัน ถือเป็นหนึ่งในตัวอย่างของสถาปัตยกรรมพลัดถิ่นที่สามารถวิเคราะห์ได้ภายใต้กรอบแนวคิดสถาปัตยกรรมเจนตริฟิเคชันดังตารางที่ 3

ภาพที่ 8 My Ozone Khao Yai ลักษณะสถาปัตยกรรมแบบเยอรมัน
(Thesunlight, 2025)

ศักยภาพของเจนตริฟิเคชันก้าวหน้าในผลงานสถาปัตยกรรม

5. สถาปัตยกรรมเพื่อการฟื้นฟูเมือง (Revitalization Architecture)

การฟื้นฟูเมืองคือการพัฒนาพื้นที่เมืองที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้นในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยมุ่งเน้นพื้นที่เฉพาะ ไม่ใช่ทั้งเมือง จุดมุ่งหมายหลักคือเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของพื้นที่นั้น พร้อมกับรักษาสีปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ตัวอย่างเช่น ท่าเตียนและท่าช้าง ที่มีการปรับปรุงอาคารเก่าให้เป็นร้านอาหาร โรงแรม หรือร้านค้าแฟชั่น ส่งผลให้เศรษฐกิจในพื้นที่ดีขึ้น แม้จะขาดความมีชีวิตชีวาในช่วงเย็น แต่ชุมชนยังคงเห็นว่าคุณค่าของย่านยังไม่สูญหาย (ชาตรี ประกิตนันทการ, 2561) ซึ่งสามารถวิเคราะห์งานสถาปัตยกรรมตามแนวคิดสถาปัตยกรรมเจนตริฟิเคชันได้ดังตารางที่ 3

ภาพที่ 9 อาคารและสภาพแวดล้อมของพื้นที่ย่านท่าช้างก่อนและหลังการปรับปรุงฟื้นฟูเมือง
(ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2568)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์สถาปัตยกรรมเจเนตรีฟิเคชันของ My Ozone Khao Yai และบริเวณย่านท่าช้าง

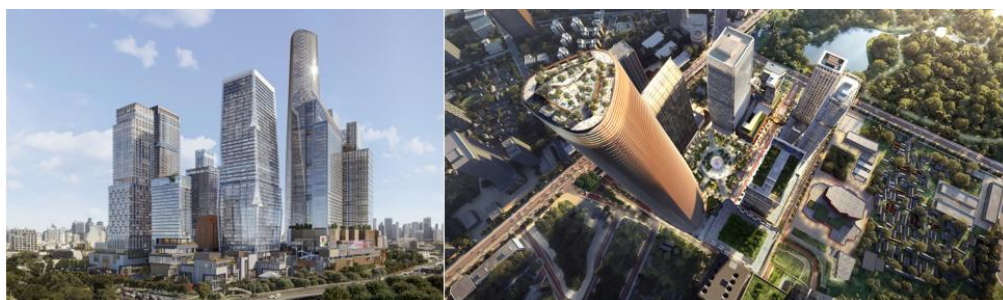
My Ozone Khao Yai	ย่านท่าช้าง
ศักยภาพของเจเนตรีฟิเคชันในงานสถาปัตยกรรม แบบย้อนอดีต	ศักยภาพของเจเนตรีฟิเคชันในงานสถาปัตยกรรม แบบก้าวหน้า
รูปแบบของเจเนตรีฟิเคชันที่เกิดขึ้นในพื้นที่ Tourism Gentrification	รูปแบบของเจเนตรีฟิเคชันที่เกิดขึ้นในพื้นที่: Tourism Gentrification / New-Buld Gentrification
แนวคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม	แนวคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม
เป็นรูปแบบงานสถาปัตยกรรมเพื่อตอบสนองการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นอาคารที่ถูกออกแบบและก่อสร้างขึ้นมาใหม่เพื่อตอบสนองการเติบโตด้านการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวตัวอาคารเป็นอาคาร คสล. มีการหิบบัณฑิตลักษณะปราสาท ในเยอรมันมาปรับใช้ในรูปแบบร่วมสมัย ทางสัญจรออกแบบในลักษณะเดินได้ทั่วถึงกันโดยรอบ เปลือกอาคารถูกปิดล้อมด้วยผนังก่ออิฐ และผนังกระจก พื้นที่ว่างของอาคารถูกจัดเตรียมไว้สำหรับเป็นพื้นที่สนทนาและการเน้นกิจกรรมกลางแจ้ง	เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ตอบสนองการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยมีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคใหม่เพื่อรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวในพื้นที่ อาคารเดิมได้รับการปรับปรุงและซ่อมแซมโดยคงสภาพเดิมไว้มากที่สุด ลักษณะอาคารส่วนใหญ่ปิดล้อมด้วยผนังก่ออิฐ มีช่องประตูหน้าต่างและระบบสาธารณูปโภคที่เพิ่มเติมอย่างรอบคอบเพื่อลดการรบกวนพื้นที่ว่างให้น้อยที่สุด รวมถึงการปรับปรุงทางเดินสาธารณะและระบบไฟส่องสว่างให้เหมาะกับการใช้งานร่วมสมัย
การทำหน้าที่ของงานสถาปัตยกรรม	การทำหน้าที่ของงานสถาปัตยกรรม
1) หน้าที่ด้านการใช้งาน ตัวอาคารทำหน้าที่ด้านการใช้งานในสัดส่วนพอ ๆ กับด้านการสื่อความหมาย มีการเลือกใช้วัสดุก่อสร้างและตกแต่งที่เน้นความร่วมมือ เพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยว เน้นการใช้ประโยชน์จากแสงธรรมชาติที่ด้านหน้าตัวอาคาร และเน้นพื้นที่ว่างเพื่อกิจกรรมสนทนา 2) หน้าที่ด้านการสื่อความหมาย ตัวอาคารให้ค่าน้ำหนักด้านการสื่อความหมายมีสัดส่วนใกล้เคียงกับด้านการใช้งาน แสดงให้เห็นถึงการอุปมาอุปนัยเสมือนได้พักอยู่ ณ ปราสาทกลางทุ่งหญ้าในประเทศเยอรมัน	1) หน้าที่ด้านการใช้งาน ตัวอาคารทำหน้าที่ด้านการใช้งานในสัดส่วนน้อยกว่ากับด้านการสื่อความหมาย พื้นที่สาธารณะมีสัดส่วนที่เน้นหน้าที่ด้านการใช้งานมากกว่าด้านการสื่อความหมาย 2) หน้าที่ด้านการสื่อความหมาย ตัวอาคารให้ค่าน้ำหนักด้านการสื่อความหมายมีสัดส่วนมากกว่าด้านการใช้งาน แสดงให้เห็นถึงความเป็นอาคารเก่าอนุรักษ์ในพื้นที่ย่านประวัติศาสตร์
สัญลักษณ์	สัญลักษณ์
1) ระดับความหมายตรง: มีการแสดงสัญลักษณ์ระดับความหมายตรงในงานสถาปัตยกรรมผ่านตัวอาคาร ไม่ว่าจะเป็นเปลือกอาคาร การตกแต่งภายใน เพื่อแสดงถึงความเป็นโรงแรมสำหรับการท่องเที่ยวพักผ่อนเน้นพื้นที่โล่งโดยรอบตัวอาคารเพื่อสัมผัสกับความเป็นธรรมชาติ 2) ระดับความหมายแฝง: มีการใช้สัญลักษณ์ในรูปแบบ Icon โดยการใช้กรวยยอดแหลมแปลสัญลักษณ์ได้ว่า คือยอดปลายของปราสาทในสมัยก่อนที่ตั้งอยู่ในประเทศเยอรมัน ซึ่งผู้ที่พบเห็นก็สามารถแปลสัญลักษณ์ที่ต้องการสื่อ ออกมาได้ง่าย ๆ	1) ระดับความหมายตรง มีการแสดงสัญลักษณ์ระดับความหมายตรงในงานสถาปัตยกรรมผ่านตัวอาคาร และพื้นที่สาธารณะ แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ด้านการใช้สอยเพื่อจุดประสงค์การท่องเที่ยว และเป็นพื้นที่สำหรับการเดินสัญจร และการจับจ่ายซื้อสินค้า การรับประทานอาหาร 2) ระดับความหมายแฝง มีการใช้รูปแบบโลหะรูปช้างเป็นสัญลักษณ์ในระดับ Index แสดงถึงความหมายของสัญลักษณ์ที่ตรงนี้คือย่านท่าช้างซึ่งเป็นย่านการค้าเก่าแก่ และเลือกหาสื่ออาคารเป็นสีเหลืองซึ่งเป็นสัญลักษณ์ในระดับ Symbol เพื่อแสดงถึงความหมายสีที่องค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งมีสีประจำวันพระราชสมภพคือวันจันทร์ ซึ่งผู้ที่พบเห็นหากเป็นชาวต่างชาติอาจต้องใช้ประสบการณ์ความเข้าใจในการแปลสัญลักษณ์

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์สถาปัตยกรรมเจเนตรีฟิเคชันของ My Ozone Khao Yai และบริเวณย่านท่าช้าง (ต่อ)

ความโยหยหาอดีต	ความโยหยหาอดีต
งานสถาปัตยกรรมของอาคารหลังนี้ไม่ได้มีการ ใช้แนวคิดความโยหยหาอดีตแบบภาพสะท้อน มาปรับใช้ในการออกแบบตกแต่งอาคาร คงใช้เพียงแต่งงานตกแต่งอาคารร่วมสมัยเนื่องจากเป็นโรงแรมขนาดเล็ก เน้นราคาประหยัดตอบรับนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ไม่สูงนัก และสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยววัยรุ่น	งานสถาปัตยกรรมของอาคาร และพื้นที่สาธารณะในย่านท่าช้าง มีทั้งแบบอนุรักษ์ คือพวกอาคารเก่าแก่ต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ที่มีการปรับปรุงซ่อมแซมโดยยังคงสภาพเดิมเอาไว้ และแบบภาพสะท้อน ภาพรูปภาพ ภาพถ่าย ของประดับลอยตัวต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์อันยาวนานของย่านท่าช้าง

6. สถาปัตยกรรมเพื่อตอบสนองเสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberal Architecture)

งานสถาปัตยกรรมในระบบทุนนิยมยุคใหม่มักถูกวิจารณ์ว่าเป็นตัวเร่งกระบวนการไล่รื้อชุมชนเดิม เพื่อพัฒนาเป็นโครงการขนาดใหญ่ ที่ตอบสนองความเจริญของเมือง ซึ่งเป็นลักษณะของปรากฏการณ์ Super Gentrification แม้จะสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ แต่ก็ทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้นและก่อให้เกิดการแทนที่ทางสังคม สถาปัตยกรรมในลักษณะนี้มักเน้นฟังก์ชันและความคุ้มค่าพื้นที่ มากกว่าการสะท้อนอัตลักษณ์ของเมือง (Cupers et al., 2020) ตัวอย่างเช่น The One Bangkok เพื่อตอบสนองไลฟ์สไตล์เมืองยุคใหม่ สะท้อนทิศทางของ Super Gentrification ซึ่งสามารถวิเคราะห์งานสถาปัตยกรรมตามแนวคิดสถาปัตยกรรมเจเนตรีฟิเคชันได้ดังตารางที่ 4

ภาพที่ 10 โครงการ The One Bangkok
(One Bangkok, 2024)

7. สถาปัตยกรรมเพื่ออนาคตใหม่ (Neo-futurist Architecture)

สถาปัตยกรรมแบบ Neo-Futurism คือสถาปัตยกรรมแห่งอนาคตใหม่ เป็นแนวคิดในยุคปลายศตวรรษที่ 20 ถึงต้นศตวรรษที่ 21 ตัวอย่างงานสถาปัตยกรรมประเภทนี้ได้แก่งานของ Zaha Hadid (Tiangphonkrang, 2021) สถาปัตยกรรมร่วมสมัยสะท้อนการพัฒนาเทคโนโลยีก่อสร้างขั้นสูง และศักยภาพการออกแบบที่เน้นรูปลักษณ์ล้ำยุค สื่อถึงอนาคตและวิทยาการ มักปรากฏในอาคารที่จัดสรรงบประมาณการก่อสร้างที่ลงทุนด้านความงามมากกว่าฟังก์ชัน ตัวอย่างเช่น อาคารศูนย์ราชการ Zone C บนถนนแจ้งวัฒนะที่กำลังก่อสร้างอยู่ แสดงให้เห็นถึงการใช้สถาปัตยกรรมเป็นเครื่องมือสื่ออำนาจและทุนทางพื้นที่ในบริบทโลกสมัยใหม่ ซึ่งสามารถวิเคราะห์งานสถาปัตยกรรมตามแนวคิดสถาปัตยกรรมเจเนตรีฟิเคชันได้ดังตารางที่ 4

ภาพที่ 11 อาคารศูนย์ราชการ Zone C ถนนแจ้งวัฒนะ
(ปรียา เทคนอก, 2563)

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์สถาปัตยกรรมเจเนตรีฟิเคชันของโครงการ The One Bangkok และ อาคารศูนย์ราชการ Zone C

The One Bangkok	อาคารศูนย์ราชการ Zone C
ศักยภาพของเจเนตรีฟิเคชันในงานสถาปัตยกรรม แบบก้าวหน้า	ศักยภาพของเจเนตรีฟิเคชันในงานสถาปัตยกรรม แบบก้าวหน้า
รูปแบบของเจเนตรีฟิเคชันที่เกิดขึ้นในพื้นที่ Super Gentrification / Retail Gentrification	รูปแบบของเจเนตรีฟิเคชันที่เกิดขึ้นในพื้นที่ State-Led Gentrification
แนวคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม เป็นสถาปัตยกรรมที่สะท้อนแนวคิดเสรีนิยมใหม่ ออกแบบเพื่อรองรับการใช้ชีวิตของชนชั้นกลางและชนชั้นสูงในเมืองใหญ่ เน้นความสะดวกสบายครบวงจร ภายในโครงการประกอบด้วยอาคารสูงหลายหลังที่เชื่อมต่อกันในพื้นที่เดียว พื้นที่ว่างถูกออกแบบให้เป็นส่วนกลางและพื้นที่สีเขียว รองรับกิจกรรมสันทนาการและกิจกรรมสร้างสรรค์ โครงสร้างอาคารใช้คอนกรีตเสริมเหล็กและเหล็กเป็นวัสดุหลัก ผนังภายนอกหุ้มกระจกใส เพื่อความโปร่งโล่งและเชื่อมมุมมองภายใน-ภายนอก การออกแบบทางสัญจรเน้นแนวคิดการเคลื่อนไหวแนวตั้งและแนวนอนต่อเนื่อง เชื่อมโยงการสัญจรขึ้น-ลงอย่างเป็นจังหวะและมีระบบ	แนวคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม จัดเป็นรูปแบบงานสถาปัตยกรรมเพื่อตอบสนองเสรีนิยมใหม่ รองรับการใช้ชีวิตของชนชั้นกลาง และชั้นสูงในเมืองใหญ่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ลักษณะตัวอาคารเป็นตึกสูงจำนวนมากหลายตึกในพื้นที่เดียวกันเชื่อมต่อถึงกัน พื้นที่ว่างเน้นการเป็นพื้นที่ส่วนกลาง และพื้นที่สีเขียวเพื่อรองรับกิจกรรมเพาะรังสรรค์ต่าง ๆ โครงสร้างอาคารใช้คอนกรีตเสริมเหล็กและโครงสร้างเหล็ก ปิดล้อมด้วยผนังกระจกเพื่อความโปร่งและแสดงถึงการเปิดมุมมองจากภายนอกสู่ภายใน ทางสัญจรออกแบบในลักษณะเคลื่อนที่ไปตามแนวเส้นตรงจากบนลงล่าง และ ล่างขึ้นบนสลับไปมา
การทำหน้าที่ของงานสถาปัตยกรรม 1) หน้าที่ด้านการใช้งาน ตัวอาคารทำหน้าที่ด้านการใช้งานเป็นหลัก ใช้วัสดุก่อสร้างและตกแต่งคุณภาพสูง เน้นการประหยัดพลังงาน และนำแสงธรรมชาติเข้าสู่ตัวอาคาร 2) หน้าที่ด้านการสื่อความหมาย ตัวอาคารสื่อความหมายถึงวิถีชีวิตใหม่ พื้นที่ที่จะสามารถใช้ชีวิตดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้อย่างเต็มรูปแบบ	การทำหน้าที่ของงานสถาปัตยกรรม 1) หน้าที่ด้านการใช้งาน: ตัวอาคารทำหน้าที่ด้านการใช้งานเป็นหลัก มีการเลือกใช้วัสดุก่อสร้างและตกแต่งคุณภาพสูง เน้นการประหยัดพลังงาน และนำแสงธรรมชาติเข้าสู่ตัวอาคาร 2) หน้าที่ด้านการสื่อความหมาย: ตัวอาคารสื่อความหมายถึงวิถีชีวิตใหม่ ระบบการบริหารราชการยุคใหม่ พื้นที่ที่สามารถใช้ชีวิตดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้อย่างเต็มรูปแบบ
สัญลักษณ์ 1) ระดับความหมายตรง ตัวโครงการแสดงระดับความหมายตรงผ่านลักษณะทางกายภาพของอาคาร ผ่านประโยชน์ใช้สอยอาคาร ไม่ได้มีการใช้ ICON / INDEX / SYMBOL ในการสื่อความหมายเป็นการสื่อความหมายโดยตรงไปตรงมาของตัวอาคารเอง 2) ระดับความหมายแฝง ทางโครงการใช้ชื่อโครงการว่า The One Bangkok เป็นการใช้สัญลักษณ์ Symbolic อ่านสัญลักษณ์ในความหมายแฝงได้ว่า คือหนึ่งเดียวของกรุงเทพฯ เป็นที่รวมของทุกสิ่งทุกอย่างในรูปแบบการใช้ชีวิตที่ทันสมัย	สัญลักษณ์ 1) ระดับความหมายตรง: ตัวโครงการแสดงระดับความหมายตรงผ่านลักษณะทางกายภาพของอาคาร ผ่านประโยชน์ใช้สอยอาคาร ไม่ได้มีการใช้ ICON / INDEX / SYMBOL ในการสื่อความหมายเป็นการสื่อความหมายโดยตรงไปตรงมาของตัวอาคารเอง 2) ระดับความหมายแฝง ทางโครงการอาคารทรงกลมอยู่ตรงกลางของตึกทั้งสองฝั่ง มีใช้สัญลักษณ์ Symbolic อ่านสัญลักษณ์ในความหมายแฝงได้ว่า คือจุด Center ซึ่งมาจากอาคาร C และเป็นศูนย์รวมของรูปแบบการจัดการพื้นที่ ที่เพียบพร้อมในทุก ๆ ด้านของชีวิตในการทำงานในยุคสมัยใหม่
ความโหยหาอดีต ลักษณะอาคารตึกสูงในพื้นที่ย่านธุรกิจ ตัวอาคารตอบสนองการใช้งานในชีวิตประจำวันทั้งการทำงาน พักอาศัย พักผ่อน กลิ่นอายของการหวนระลึกถึงอดีต จึงมิได้ถูกให้ระดับความสำคัญในงานสถาปัตยกรรมของอาคารแห่งนี้ แม้แต่พื้นที่เดิมตรงจุดนี้ที่เคยเป็นโรงเรียนเตรียมทหารเดิม ซึ่งมีประวัติศาสตร์ในพื้นที่มาอย่างยาวนาน	ความโหยหาอดีต ลักษณะอาคารตึกสูงในพื้นที่ศูนย์ราชการ ตัวอาคารตอบสนองการใช้งานในชีวิตประจำวันทั้งการทำงาน พักอาศัย พักผ่อน แนวคิดเรื่องการโหยหาอดีต จึงมิได้ถูกให้ระดับความสำคัญในงานสถาปัตยกรรมของอาคารแห่งนี้

8. สถาปัตยกรรมเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Architecture)

แนวคิดสถาปัตยกรรมยั่งยืนมุ่งลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยออกแบบให้เกิดสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ไม่เพียงตอบสนองการอยู่อาศัย แต่ยังช่วยลดการใช้พลังงาน ทรัพยากร และผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์ การวางผังให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ถือเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน (Hengrasmee, 2007) งานสถาปัตยกรรมลักษณะนี้มักเพิ่มพื้นที่สีเขียวอย่างเด่นชัด เช่น Sindhorn Kempinski Hotel Bangkok ที่ออกแบบให้เป็น Building in Garden มากกว่าจะเป็นเพียงอาคารที่มีพื้นที่สีเขียวตามข้อกำหนดขั้นต่ำ สามารถวิเคราะห์งานสถาปัตยกรรมตามได้ดังตารางที่ 5

ภาพที่ 12 Sindhorn Kempinski Hotel Bangkok
(Kempinski Hotels, 2025)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์สถาปัตยกรรมเจเนตรีฟิเคชันของโครงการ Sindhorn Kempinski Hotel Bangkok

ศักยภาพของเจเนตรีฟิเคชันในงานสถาปัตยกรรม: แบบก้าวหน้า
รูปแบบของเจเนตรีฟิเคชันที่เกิดขึ้นในพื้นที่: Sustainable Architecture
แนวคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม
สถาปัตยกรรมนี้สะท้อนแนวคิดความยั่งยืนที่ออกแบบเพื่อรองรับวิถีชีวิตของชนชั้นกลางและชนชั้นสูงในเมืองใหญ่ อาคารถูกจัดวางเป็นกลุ่มอาคารสูงหลายหลังเชื่อมต่อกันภายในพื้นที่เดียว เพื่อสร้างระบบนิเวศทางสังคมขนาดย่อม ประกอบด้วยพื้นที่พักอาศัย พื้นที่บริการ และส่วนกลางครบวงจร แนวคิดหลักเน้นบทบาทของพื้นที่สีเขียวให้เป็นหัวใจของการออกแบบ ไม่ใช่เพียงองค์ประกอบตกแต่ง แต่เป็น Building in Garden อย่างแท้จริง โดยแทรกสวนและพื้นที่เปิดโล่งระหว่างอาคาร เพื่อสร้างสมดุลระหว่างธรรมชาติกับสิ่งปลูกสร้าง โครงสร้างหลักใช้คอนกรีตเสริมเหล็กและเหล็กกรุพรรณ รองรับสถาปัตยกรรมแนวตั้ง ผันอาคารหุ้มกระจกโปร่งใส เปิดมุมมองสู่ภายนอกและเชื่อมโยงกับธรรมชาติ เส้นทางสัญจรถูกออกแบบให้ต่อเนื่องและเชื่อมระดับต่าง ๆ อย่างสลับไหล สอดคล้องแนวคิด Vertical Urban Living จึงเป็นสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานความยั่งยืน ความสุนทรีย์ และคุณภาพชีวิตได้อย่างสมดุล
การทำหน้าที่ของงานสถาปัตยกรรม
1) หน้าที่ด้านการใช้งาน ตัวอาคารทำหน้าที่ด้านการใช้งานเป็นหลัก มีการเลือกใช้วัสดุก่อสร้างและตกแต่งคุณภาพสูง เน้นการประหยัดพลังงาน และนำเสนอธรรมชาติเข้าสู่ตัวอาคาร เน้นพื้นที่สีเขียวภายในโครงการ 2) หน้าที่ด้านการสื่อความหมาย ตัวอาคารทำหน้าที่ด้านการสื่อความหมายเป็นรอง สื่อความหมายถึงวิถีชีวิตใหม่ คนและสิ่งแวดล้อมอยู่ร่วมกัน
สัญลักษณ์
1) ระดับความหมายตรง ตัวโครงการแสดงระดับความหมายโดยตรงผ่านลักษณะทางกายภาพของอาคาร ผ่านประโยชน์ใช้สอยอาคาร ที่เป็นโรงแรมที่พัก ไม่ได้มีการใช้ ICON / INDEX / SYMBOL ในการสื่อความหมาย เป็นการสื่อความหมายโดยตรงไปตรงมาของตัวอาคารเอง 2) ระดับความหมายแฝง ทางโครงการมีการใช้พื้นที่สีเขียวเป็นสัญลักษณ์แบบ Symbolic อ่านสัญลักษณ์ในความหมายแฝงได้ว่า เป็น Building in the garden มากกว่าที่จะเป็น Garden in the building ซึ่งการอ่านสัญลักษณ์ต้องมีการตีความยากที่จะเข้าใจได้โดยทั่วไป
ความโหยหาอดีต
ลักษณะอาคารตึกสูงเป็นอาคารโรงแรม ตัวอาคารตอบสนองการใช้งาน ดังนั้นแนวคิดเรื่องการโหยหาอดีต จึงมิได้ถูกให้ระดับความสำคัญในงานสถาปัตยกรรมของอาคารแห่งนี้

เมื่อทำการ Mapping แสดงองค์ประกอบและศักยภาพของเจน트리ฟิเคชันในงานสถาปัตยกรรมตามกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของงานสถาปัตยกรรมทั้ง 9 แห่ง ดังภาพที่ 13

อาคาร	สัญลักษณ์		การโยกย้าย		การอ่านงานสถาปัตยกรรม			ศักยภาพของเจนตรีฟิเคชัน	
	ระดับความหมายตรง (Denotation)	ระดับความหมายแฝง (Connotation)	ความหมายโดยตรงแบบอนุรักษนิยม	ความหมายโดยอ้อมแบบภาพสะท้อน	หน้าที่ด้านการใช้งานของอาคาร (Pragmatic)	หน้าที่ด้านการสื่อความหมายของอาคาร	รูปแบบงานสถาปัตยกรรม	ศักยภาพของเจนตรีฟิเคชันในอดีตในผลงานสถาปัตยกรรม	ศักยภาพของเจนตรีฟิเคชันก้าวหน้าในผลงานสถาปัตยกรรม
1	✓	✓	✓	-	✓	✓	A	✓	-
2	✓	✓	✓	-	✓	✓	A	✓	-
3	✓	✓	✓	-	✓	✓	B	✓	-
4			-	-	✓	✓	C	✓	-
5			-	✓	✓	✓	D	✓	
6	✓	✓	✓				E	✓	✓
7	✓		-	-			F	-	✓
8	✓		-	-			G	-	✓
9	✓		-	-			H	-	✓

หมายเลข:
 1) เอียนยายับภา อ.เชียงคาน จ.เลย 2) Canale Hostel 3) Pompano Café 4) 9 HOWw 5) Hostel My Ozone Khao Yai 6) ย่านท่าช้าง 7) The One Bangkok 8) อาคารศูนย์ราชการ Zone C 9) Sindhorn Kempinski Hotel Bangkok
 A. สถาปัตยกรรมอนุรักษนิยม B. สถาปัตยกรรมโยกย้าย C. สถาปัตยกรรมไร้อัตลักษณ์ D. สถาปัตยกรรมผลิตภัณฑ์ E. สถาปัตยกรรมเพื่อการฟื้นฟูเมือง F. สถาปัตยกรรมเพื่อตอบสนองเสรีนิยมใหม่ G. สถาปัตยกรรมเพื่อเพื่อนาคนใหม่ H. สถาปัตยกรรมเพื่อความยั่งยืน

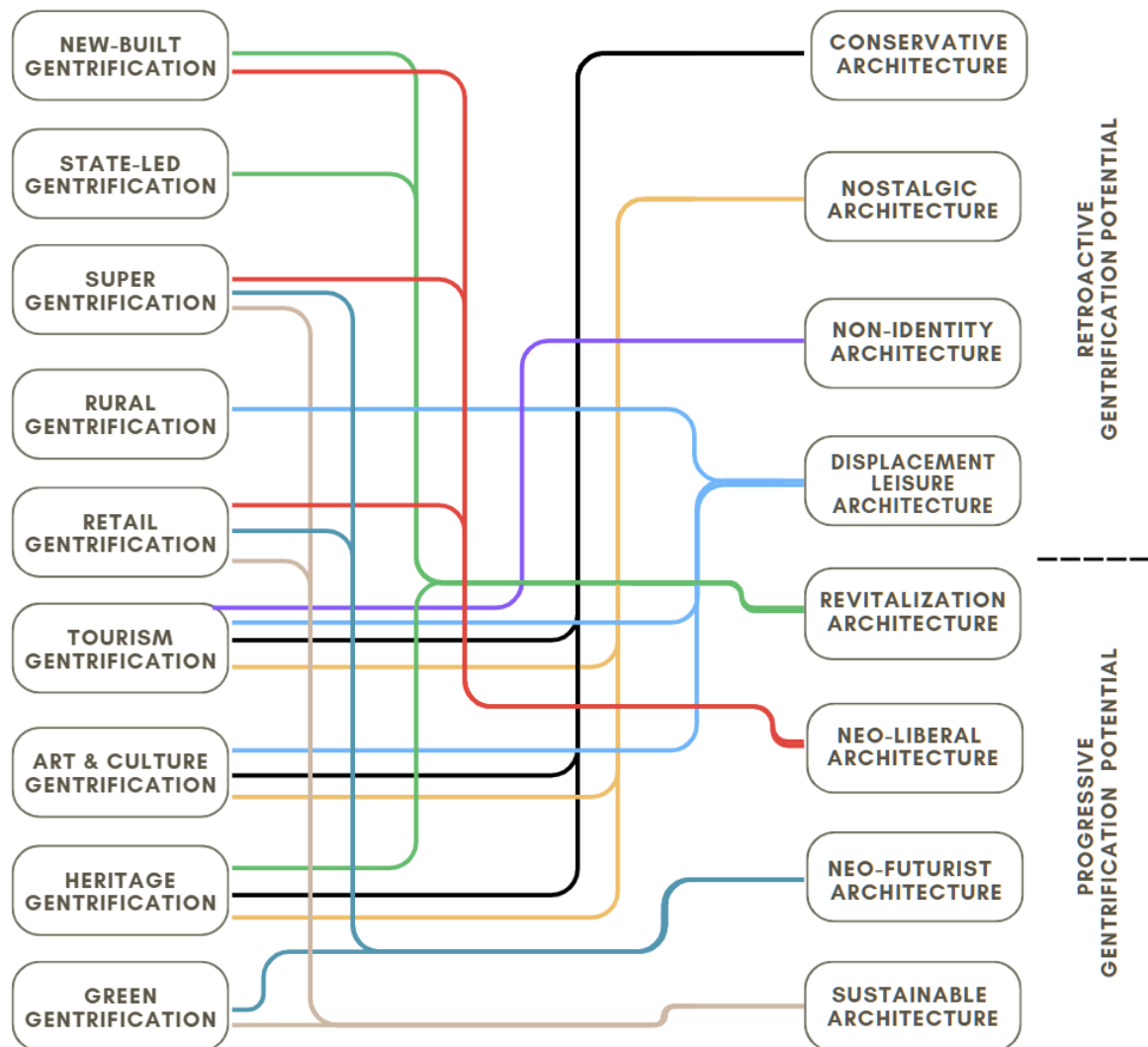
ภาพที่ 13 การวิเคราะห์ข้อมูลจากอาคารกรณีศึกษา

จากการทำ Mapping พบว่างานสถาปัตยกรรมในกลุ่มเจนตรีฟิเคชันย้อนอดีตมักใช้สัญลักษณ์เพื่อสะท้อนความหมายโดยตรงมากกว่างานในกลุ่มเจนตรีฟิเคชันก้าวหน้า เช่น สถาปัตยกรรมเสรีนิยมใหม่ อนาคตใหม่ และสถาปัตยกรรมยั่งยืน ซึ่งแม้มีรูปแบบคล้ายกัน แต่ต่างกันในเรื่องรายละเอียด เช่น สถาปัตยกรรมเพื่ออนาคตใหม่มักเน้นรูปสัญลักษณ์ที่ซับซ้อน หูหระ มากกว่าความคุ้มค่าต่อพื้นที่ ทั้งสามกลุ่มนี้มักตั้งอยู่ในพื้นที่ Super Gentrification เช่น ศูนย์ราชการ ซึ่งเกิดจากบทบาทรัฐในการส่งเสริมการลงทุน ทำให้ค่าเช่าพุ่งสูงและผู้มีรายได้น้อยต้องย้ายออก นอกจากนี้ งานสถาปัตยกรรมในกลุ่มเจนตรีฟิเคชันก้าวหน้ามักไม่ใช้ระบบสัญลักษณ์ในการสื่อสารกับผู้ใช้งาน ต่างจากกลุ่มย้อนอดีตที่ใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อสารและสร้างอารมณ์ร่วมกับผู้ที่มาใช้อาคาร

สรุปและอภิปรายผล

สถาปัตยกรรมเจนตรีฟิเคชันตามการนำเสนอบริบทภายในบทความนี้ จากการวิเคราะห์ผ่านแนวคิดและทฤษฎี ค้นพบว่างานสถาปัตยกรรมเจนตรีฟิเคชันนั้นสามารถสรุปแยกออกได้เป็นสองชั่ว กล่าวคือ ชั่วของศักยภาพของเจนตรีฟิเคชันย้อนอดีตในผลงานสถาปัตยกรรม และชั่วของศักยภาพของเจนตรีฟิเคชันก้าวหน้าในผลงานสถาปัตยกรรม และเมื่อวิเคราะห์และจำแนกแนวคิดเชิงลึกภายในสองชั่วแล้ว แนวคิดสถาปัตยกรรมเจนตรีฟิเคชันยังสามารถถูกแยกย่อยลงไปได้อีก โดยรูปแบบย่อยของงานสถาปัตยกรรมมีดังนี้ 1) ศักยภาพของเจนตรีฟิเคชันย้อนอดีตในผลงานสถาปัตยกรรม ประกอบไปด้วย สถาปัตยกรรมอนุรักษนิยม, สถาปัตยกรรมโยกย้าย, สถาปัตยกรรมไร้อัตลักษณ์ และ สถาปัตยกรรมผลิตภัณฑ์ 2) ศักยภาพของเจนตรีฟิเคชันก้าวหน้าในผลงานสถาปัตยกรรม ประกอบไปด้วย สถาปัตยกรรมเพื่อการฟื้นฟูเมือง, สถาปัตยกรรมเพื่อตอบสนองเสรีนิยมใหม่, สถาปัตยกรรมเพื่ออนาคตใหม่ และสถาปัตยกรรมเพื่อความยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยจากกรณีศึกษาสามารถแสดงถึงความสัมพันธ์รูปแบบที่ปรากฏในศักยภาพของเจน트리ฟิเคชันในงานสถาปัตยกรรมกับรูปแบบของการเกิดปรากฏการณ์เจน트리ฟิเคชันตามกรอบแนวคิด โดยท้ายที่สุดนี้รูปแบบของบทสรุปทางความคิดจะถูกแสดงออกตามแผนภูมิภาพดังนี้

ภาพที่ 14 ความสัมพันธ์ของศักยภาพของเจน트리ฟิเคชันย้อนอดีตและเจน트리ฟิเคชันก้าวหน้ากับรูปแบบของเจน트리ฟิเคชัน

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการศึกษา พบว่าการอธิบายผลเชื่อมโยงกับแนวคิดหลัก 3 ประการที่ใช้ตีความลักษณะและความหมายของงานสถาปัตยกรรมในบริบทเจน트리ฟิเคชัน ดังนี้

แนวคิดสัญวิทยา ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าสถาปัตยกรรมไม่ใช่เพียงสิ่งปลูกสร้างทางกายภาพ แต่เป็นระบบสัญลักษณ์ที่สื่อสารคุณค่าและอัตลักษณ์ของสังคม สอดคล้องกับ Eco (1979) ที่มองว่าสถาปัตยกรรมคือสื่อความหมายซึ่งเกิดจากการถอดรหัสโดยผู้ใช้พื้นที่ อาคารในพื้นที่เจน트리ฟิเคชันจึงทำหน้าที่เป็น ตัวแทนทางสัญลักษณ์ ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของเมือง

แนวคิดความโหยหาอดีต กลุ่มอาคาร Nostalgia Architecture และ Conservation Architecture ใช้อดีตเป็นทุนทางสัญลักษณ์ในการสร้างบรรยากาศของพื้นที่ สอดคล้องกับ Boym (2008) ที่แบ่งเป็นสองลักษณะ คือ Restorative Nostalgia ที่มุ่งสร้างอดีตขึ้นใหม่ และ Reflective Nostalgia ที่ตีความอดีตในมุมร่วมสมัย การออกแบบในพื้นที่เจน트리ฟิเคชันจึงใช้ความทรงจำทางวัฒนธรรมสร้างความผูกพันและมูลค่าทางเศรษฐกิจ

แนวคิดเจนตรีฟิเคชั่น ผลการศึกษาชี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบสถาปัตยกรรมกับประเภทของเจนตรีฟิเคชั่น สอดคล้องกับ Smith (1996) และ Ley (1996) ที่มองว่ากระบวนการนี้เป็นทั้งผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและการแสดงออกทางวัฒนธรรม งานสถาปัตยกรรมจึงทำหน้าที่ทั้งขับเคลื่อนและสะท้อนปรากฏการณ์ เช่น Neo-Liberal Design แสดงนโยบายพัฒนาเมืองเชิงพาณิชย์ ส่วน Sustainable Architecture สะท้อนแนวคิดเมืองยั่งยืนภายใต้เศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่

โดยสรุป การอภิปรายผลในบทความนี้สะท้อนการบูรณาการของแนวคิดทั้งสามอย่างเป็นระบบ ได้แก่ แนวคิดสัญวิทยา ที่ทำให้เข้าใจสถาปัตยกรรมในฐานะภาษาของเมือง แนวคิดความไฮโซไฮตตี ที่อธิบายแรงขับเคลื่อนทางอารมณ์และสุนทรียะต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ และแนวคิดเจนตรีฟิเคชั่น ที่เผยให้เห็นโครงสร้างเศรษฐกิจและอำนาจเบื้องหลังการออกแบบ การผสมแนวคิดเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าสถาปัตยกรรมในพื้นที่เจนตรีฟิเคชั่นไม่ใช่เพียงสิ่งปลูกสร้าง แต่เป็น “สื่อทางอุดมการณ์” ที่สะท้อนความสัมพันธ์ของเมือง วัฒนธรรม และเศรษฐกิจร่วมสมัย ความเข้าใจนี้ช่วยให้นักออกแบบสร้างสมดุลระหว่างการใช้อยู่อาศัยกับอัตลักษณ์พื้นที่ พร้อมคำนึงถึงความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียมในเมืองสมัยใหม่ ทั้งนี้ควรใช้แนวคิดเจนตรีฟิเคชั่นอย่างถูกต้อง เพื่อไม่ให้สับสนกับการฟื้นฟูหรืออนุรักษ์ แม้ผลกระทบจะเลี่ยงไม่ได้ แต่แนวทางนี้ช่วยพัฒนาเมืองอย่างมีส่วนร่วมและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี

งานวิจัยนี้เสนอให้ขยายกรอบแนวคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของสถาปัตยกรรมในกระบวนการเจนตรีฟิเคชั่น โดยบูรณาการ แนวคิดสัญวิทยา ความไฮโซไฮตตี และมิติทางวัฒนธรรมร่วมสมัย เสนอแนวคิดสถาปัตยกรรมแบบผสมผสานที่รวมการใช้อยู่อาศัย การสื่อสาร และการตีความประวัติศาสตร์ไว้ในพื้นที่เดียวกัน เพื่อสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์เมืองอย่างลุ่มลึก

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

สำหรับผู้ออกแบบและนักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ควรใช้รูปแบบสถาปัตยกรรมย้อนอดีตอย่างมีจิตสำนึก ไม่ใช่เพื่อการตลาดเพียงอย่างเดียว แต่ควรเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และชุมชนท้องถิ่น เพื่อสร้างพื้นที่ที่มีคุณค่าทางความหมายและความรู้สึกเป็นเจ้าของ ภาครัฐควรส่งเสริมการออกแบบที่เรียนรู้จากอดีตเพื่อสร้างอนาคตในเชิงสะท้อน ตามแนวคิดของ Boym เพื่อให้สถาปัตยกรรมมีบทบาทในเมืองยุคใหม่อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ควรมีศึกษาการรับรู้ของผู้ใช้งานต่อสถาปัตยกรรมที่สะท้อนความไฮโซไฮตตี โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์หรือการวิเคราะห์ประสบการณ์ในพื้นที่เจนตรีฟิเคชั่น พร้อมเปรียบเทียบกรณีต่างประเทศ โดยเฉพาะในอาเซียน เพื่อหาแนวทางที่สอดคล้องกับบริบทไทยและการเปลี่ยนแปลงของเมืองร่วมสมัย การศึกษาควรมีการให้คะแนนและวิเคราะห์เชิงลึก เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์เจนตรีฟิเคชั่นในระดับโซนย่าน และเมืองอย่างครอบคลุม ไม่จำกัดเฉพาะการวิเคราะห์ระดับอาคารเท่านั้น ทั้งนี้ควรเพิ่มจำนวนอาคารที่นำมาวิเคราะห์ เพื่อสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ตามลำดับเวลาและคาดการณ์แนวโน้มการใช้สอยทางสถาปัตยกรรมในอนาคต แนวทางนี้จึงเป็นข้อเสนอสำคัญในการวิจัยระยะต่อไป เพื่อให้เข้าใจพลวัตของพื้นที่ได้อย่างชัดเจนและครอบคลุมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กันตพัฒน์ โพธิ์ภาพันธ และธนาคาร โมกษะสมิต. (2565). *การโยกย้ายอดีตและความหลากหลายของวิธีการสื่อสารที่มีความสำคัญในการออกแบบอาคารร้านอาหาร และคาเฟ่ในย่านขอบเขตพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์*. การประชุมวิชาการระดับชาติ "สถาปัตยกรรมศาสตร์", มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จตุรงค์ โพคะรัตน์ศิริ. (2546). *การศึกษาปรากฏการณ์ "เจนตริฟิเคชัน" ในการอนุรักษ์ชุมชนเมือง : กรณีศึกษาผลกระทบทางสังคมในย่านชุมชนบางลำพู กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง]*. กรุงเทพฯ https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/KMITL.the.2003.50
- ชาติรี ประกิตนันทการ. (2561). สกู๊ปแนวหน้า : เมืองกับความขัดแย้ง(1) 'สโลว์ไลฟ์'วิถีคนชั้นกลางบน. <https://www.naewna.com/likesara/365756>
- ธนาคาร โมกษะสมิต และต้นข้าว ปาณินท์. (2561). โฮสเทลกรุงเทพฯ : การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่การใช้งานและการสื่อความหมายของพื้นที่ผิวอาคารโฮสเทลในเขตกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 11(2), 3576-3595. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/166809>
- ปรียา เทศนอก. (2563). *ธพส.เดินหน้าโครงการพัฒนาพื้นที่ศูนย์ราชการฯ โซน C มูลค่า 2 หมื่นล้านบาท*. Prop2morrow.com. สืบค้น 10 มีนาคม 2568 จาก <https://prop2morrow.com/789837/>
- พุทธชาติ รัตนวงศ์, ลิขิต กิตติศักดิ์นันท์, และต้นข้าว ปาณินท์. (2566). เจนตริฟิเคชัน: ความหมาย รูปแบบจากโลกตะวันตกสู่โลกตะวันออก. *วารสารสหวิทยาการ*, 20(2), 7-30. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/citujournal/article/view/259939>
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (2568). *ท่าช้างวังหลวง*. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. สืบค้น 10 ตุลาคม 2568 จาก <https://wikicommmunity.sac.or.th/community/2636>
- Barthes, R. (1977). *Elements of Semeology* (Annette Lavers & C. Smith, Trans.). Hill and Wang.
- Boym, S. (2008). *The Future of Nostalgia*. Basic Books.
- Celadyn, W., & Celadyn, M. (2024). Architectural detail in sustainable architecture: Formal and aesthetic connotations. *Sustainability*, 16(11), 4502. <https://pdfs.semanticscholar.org/9fb0/07dbd79e6d5b5bb6bac01951852084eafff2.pdf>
- Cocola-Gant, A. (2018). Tourism gentrification. In *Handbook of gentrification studies* (pp. 281-293). Edward Elgar Publishing.
- Cupers, K., Gabrielsson, C., & Mattson, H. (2020). *Neoliberalism on the Ground Architecture and Transformation from the 1960s to the Present*. University of Pittsburgh Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctvzxxb75>
- Davidson, M. (2018). *New-build gentrification*. In *Handbook of gentrification studies*. Edward Elgar Publishing.
- Deledalle, G. (2001). *Charles S. Peirce's philosophy of signs: Essays in comparative semiotics*. Indiana University Press. <https://www.scribd.com/document/431522180/Charles-S>
- Eco, U. (1979). *A Theory of Semiotics*. Indiana University Press. <https://books.google.co.th/books?id=BoXO4ItsuaMC>
- Glass, R. (1964). *London: aspects of change*. MacGibbon & Kee.

- Hengrasmee, S. (2007). The Study of Sustainable Architectural Design in Thailand. *Journal of Architectural/Planning Research and Studies*, 5(1), 134-154. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jars/article/view/169238>
- Hines, J. D. (2010). Rural Gentrification as Permanent Tourism: The Creation of the 'New' West Archipelago as Postindustrial Cultural Space. *Environment and planning D: Society and space*, 28(3), 509-525. <https://doi.org/10.1068/d3309>
- Hubbard, P. (2018). *Retail gentrification*. In *Handbook of gentrification studies*. Edward Elgar Publishing.
- Kempinski Hotels. (2025). *Sindhorn Kempinski Hotel Bangkok*. Kempinski Hotels. Retrieved 15 March 2025 from <https://www.kempinski.com/en/sindhorn-hotel/gallery>
- Lees, L. (2003). Super-gentrification: The Case of Brooklyn Heights, New York City. *Urban Studies*, 40(12), 2487-2509. <https://doi.org/10.1080/0042098032000136174>
- Lees, L., & Phillips, M. (2018). *Handbook of gentrification studies*. Edward Elgar Publishing.
- Lees, L., Slater, T., & Wyly, E. K. (2008). *Gentrification*. Routledge.
- Legg, C., & Misak, C. (2016). *Charles Sanders Peirce on Necessity*. In. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139939553.014>
- Ley, D. (1996). *The New Middle Class and the Remaking of the Central City*. Oxford University Press. <https://books.google.co.th/books?id=TrmLdS4KYpoC>
- Marotta, A., Spallone, R., Turco, M., Zich, U., Vitali, M., Marchis, E., & Pavignano, M. (2017). *Visual Images and Language in Architecture: Signifier Semiotics and Meaning Semiotics*. *Proceedings*, 1, 964. <https://doi.org/10.3390/proceedings1090964>
- One Bangkok. (2024). *One Bangkok: A Transformative Urban District Opening Its Doors on 25 October 2024*. Retrieved 19 July from https://www.onebangkok.com/en/press-media/one-bangkok-a-transformative-urban-district/?utm_source=chatgpt.com
- Pearsall, H. (2018). *New directions in urban environmental/green gentrification research*. *Handbook of gentrification studies*, 329-345.
- Pratt, A. (2018). *Gentrification, artists and the cultural economy*. In *Handbook of gentrification studies*. Edward Elgar Publishing.
- Smith, N. (1996). *The New Urban Frontier: Gentrification and Revanchist City*. Routledge.
- Dhanamun, T. (2021). *Placement of the Displacement Leisure and Tourism Architecture : Case Study of the area surrounded Khao Yai National Park*. [Doctoral Dissertation, Silapakorn University]. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/3726>
- Thesunlight. (2025). *My Ozone Movenpick Khao Yai*. Thesunsight. <https://thesunsight.com/myozonekhaoyai/>
- Tiangphonkrang, P. (2021). *มองสถาปัตยกรรม Neo-Futurism และ Brutalist ผ่านช่วงเวลาในซีรีส์ LOKI*. <https://dsignsomething.com/2021/09/07/loki/>
- Zukin, S. (2009). *Naked City: The Death and Life of Authentic Urban Places*. Oxford University Press. <https://books.google.co.th/books?id=DbSK-x5Je3AC>